

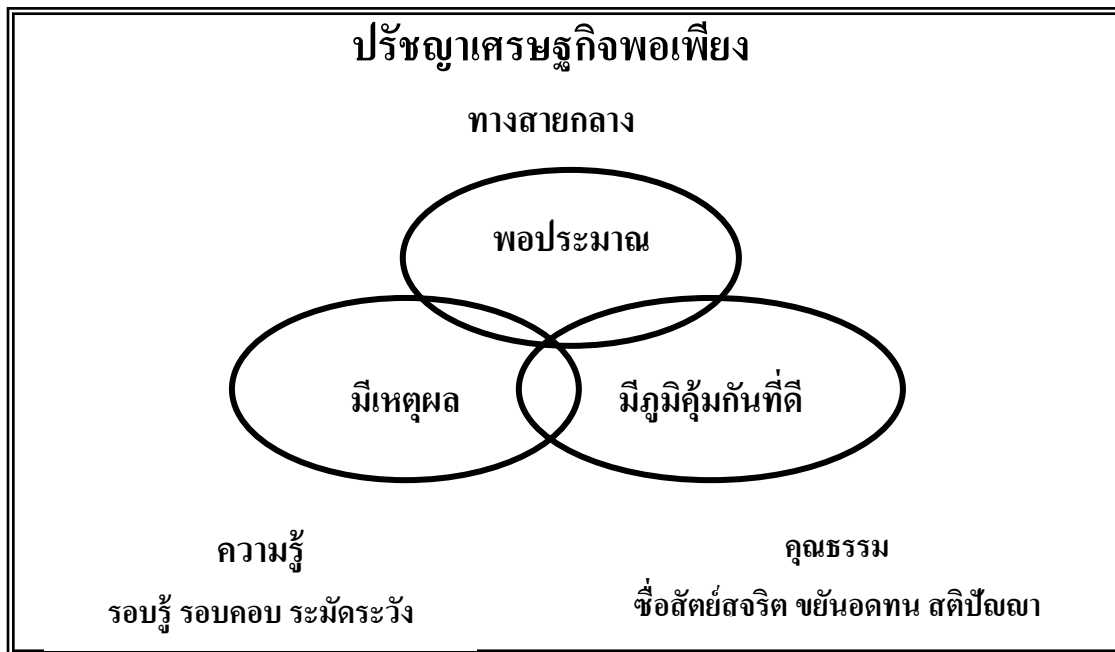
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(The Philosophy of Sufficiency Economy)

เศรษฐกิจฐานราก / เศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแนวทางหนึ่งที่พระองค์ทรงคิดค้น และให้แนวทางไว้เพื่อพสกนิกรของพระองค์ได้ตระหนักถึงสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป คือ การพัฒนาในปัจจุบันจะมุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญทางด้านวัตถุ หรือจะพูดว่าเป็นโลกแห่งวัตถุนิยมก็ไม่ผิด การพัฒนาทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว จะทำให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนไป ครอบครัว / ชุมชนหรือสังคมชนบทล่มสลาย ทางหนึ่งที่ต้องกลับมาทบทวนถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การพัฒนาทางวัตถุแบบสุดโต่งจึงไม่ใช่ทางเลือกที่ดีนัก ควรมีการถอยลงมาหรือก้าวอย่างระมัดระวัง หรือจะใช้คำว่ามัชฌิมาหรือทางสายกลางก็ได้ เมื่อมีระบบเศรษฐกิจระดับใหญ่(ระดับชาติ) หรือมหภาคก็ควรมีเศรษฐกิจระดับเล็ก (ชุมชน หรือ ครัวเรือน) ซึ่งจะเป็นฐานที่รองรับระบบเศรษฐกิจใหญ่หรือข้างบนแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นเสมือนเกาะป้องกันตนเองทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร

เศรษฐกิจ / สังคม / สิ่งแวดล้อม / วัฒนธรรมสมดุล / พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดหลัก

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแบบการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและในการบริหารให้เป็นไปใน “ทางสายกลาง” โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าประสงค์

มุ่งให้เกิดความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

หลักการ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่มีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก

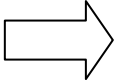
เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้ คู่คุณธรรม)

- จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน
- การเสริมสร้างพื้นฐานด้านจิตใจของคนให้ปกติ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญา และความรอบคอบ

แนวคิดการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

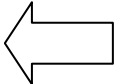
กรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานราก
มีความรู้รอบคอบ
ระมัดระวัง
เป็นคนดีมีคุณธรรม
ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทน
แบ่งปัน

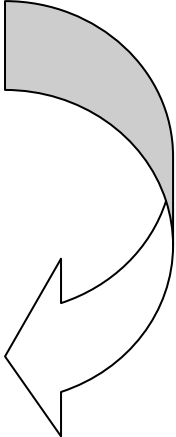

วิธีปฏิบัติ
- พอประมาณ
- มีเหตุผล
- มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นำไปสู่
- ความสุข
- ความสมดุล มั่นคง
ยั่งยืน

เป้าหมาย
รองรับการเปลี่ยนแปลง
สร้างเครือข่ายมีส่วนร่วม
อิสรภาพ เสรีภาพ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก
ระดับตั้งแต่ครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินทาง
สายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง
ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อ
การมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบ
รู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และ
ดำเนินการ ทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ
เจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มี
ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ
เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม
สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้ความพอเพียงกับตัวเอง
(Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดี
เสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้
รวดเร็ว แต่เพียงพออย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้าง
ความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง
5 ประการ คือ

๑. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้
ตนเองและ
ชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์รวมเป็นที่ตั้ง
๒. ด้านสังคม แต่ละสังคมต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง
เป็นอิสระ
๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งการเพิ่ม
มูลค่า โดยให้ยึดหลักการของความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด
๔. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดี
และไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้อง
กับความต้องการของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ สังคมไทย และควรพัฒนาเทคโนโลยี
จากภูมิปัญญาของเราเอง
๕. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มี การมุ่งที่การลด
ค่าใช้จ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ
และยึดหลักพอมีพอกินพอใช้และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น

แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กับการแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมไทย

ประการแรก

เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อค้า ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกรลักษณะเช่นนี้เกษตรกรจะมีหลายสถานะ โดยจะเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาดแทนที่ว่า ตลาดจะเป็นตัวกำหนดเกษตรกร ดังเช่นที่เป็นอยู่และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่ายในการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

ประการที่สอง

เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจำทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมด ในชุมชนก็ได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้าน ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจสามารถขยายตัวต่อสภาวะการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม

เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึง รายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ด้านอื่นๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับ สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

จากผลการพัฒนาประเทศที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงห่วงใยในวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยทรงชี้แนะให้เห็นถึง “ความพอเพียงพอสมควร ตามอัตภาพ” เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตมาโดยตลอดและเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ได้ทรงขยายความให้เห็นถึงรูปธรรมของการไม่ประมาทตนเอง ความโลภและความเห็นแก่ได้ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมหลังจากนั้นได้พระราชทานพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตให้กับคนทุกระดับ ทุกภาคส่วน ทุกสาขาอาชีพ

ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมิใช่เป็นปรัชญาหรือแนวคิดเท่านั้น แต่เป็นข้อสรุปที่ได้จากการปฏิบัติจริงแล
มิใช่เป็นเพียงปรัชญาในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล แต่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และ
ปัจจุบันได้ก้าวล้ำไปสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาในอีกหลายๆ ประเทศ

“เศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานเพื่อ
ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนให้กับประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าทุกระดับ ทุกสาขา
อาชีพ มาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ โดยเป็นปรัชญาแนวคิดที่มีคุณค่าอย่างอเนก
อนันต์ เป็นแนวคิดใหม่ที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศภายใต้
สภาวะการณการเปลี่ยนแปลง และวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องเตือนสติให้แก่
ประชาชนชาวไทยและสังคมไทยในการปรับตัวเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในและ
ภายนอกประเทศ รวมทั้งเป็นการนำเสนอแนวทางออกจากสภาวะวิกฤติที่กำลังเผชิญหน้าอยู่ โดย
สามารถประยุกต์เข้ากับวิถีภูมิปัญญาไทยอย่างลงตัว

“เศรษฐกิจพอเพียง” ไม่ใช่แนวคิดลอยๆ ตามกระแสสังคมเท่านั้นหากแต่สามารถนำมาปรับ
ใช้ และแปลงแนวคิดไปสู่การปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม ซึ่งปัจจุบันปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการ
ยอมรับอย่างกว้างขวางจากประชาชนชาวไทย และชาวต่างชาติ ดังตัวอย่างแห่งความชื่นชม และเห็น
ถึงความสำคัญในวิสัยทัศน์ที่กว้างและยาวไกลในด้านการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
โดย องค์การสหประชาชาติได้ประกาศเกียรติคุณว่า พระองค์เป็น “พระมหากษัตริย์นักพัฒนาของ
โลก” และทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัล “Human Development Lifetime Achievement
Award” แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ อันนำมาซึ่งความปลื้มติ
แก่พสกนิกรชาวไทยอย่างหาที่เปรียบมิได้ ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน.

